

Amsterdam, 13 mei 2025

Consultatie Contourennota intrekking Spreidingswet – reactie Werkgroep Kind in azc

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van Defence for Children Nederland, Save the Children, De Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland, INLIA Foundations en UNHCR. De Werkgroep is in 2010 opgericht om ervoor te zorgen dat de asielopvang voor kinderen voldoet aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. De leden van de Werkgroep bundelen hun krachten om de rechten en situatie van kinderen in de asielopvang te verbeteren.

De Werkgroep gebruikt graag deze mogelijkheid om te reageren op de gepubliceerde contourennota over de voorgenomen intrekking van de Spreidingswet. De Werkgroep doet een dringend beroep om bij de contourennota het belang van het kind in de asielopvang centraal te stellen. Verder benadrukt de Werkgroep dat de Spreidingswet noodzakelijk is voor een evenwichtige verdeling van kinderen over de asielopvang en voor de vormgeving van duurzame, kleinschalige, kindvriendelijke asielopvang. Het belang van het kind moet een primaire overweging zijn bij alle overwegingen die hen treffen. In onderstaande consultatie zet de Werkgroep haar belangrijkste bevindingen uiteen en doet aanbevelingen waarin het belang van het kind voorop staat.

Spreidingswet zorgt voor betere opvang en bescherming kinderen

De Spreidingswet levert een noodzakelijke bijdrage aan het realiseren van de opvangopgave. Deze wet bevordert een evenwichtige en eerlijke verdeling van kinderen in de asielopvang over gemeenten. Op dit moment wordt nog bijna een derde van alle kinderen, en de helft van alle niet-begeleide minderjarigen (amv), opgevangen in tijdelijke noodopvanglocaties met vaak gebrekkige en ondermaatse opvangvoorzieningen. Kinderen hebben behoefte aan een stabiele opvangplek waar de kinderrechten worden gewaarborgd. Daarom is het noodzakelijk om te investeren in duurzame, kleinschalige en kindvriendelijke opvang die recht doen aan de behoeften van kinderen, hun ontwikkeling stimuleren en hun rechten waarborgen.

De Spreidingswet voorziet in deze behoefte, omdat door de wet kleinschalige en duurzame opvangplekken worden gecreëerd. Inmiddels is al gebleken dat de wet effectief is. Het voortzetten en uitvoeren van deze wet creëert een structurele oplossing voor adequate asielopvang voor kinderen. De huidige opvangsituatie is onnodig en schadelijk, vooral voor kinderen die vaak worden verplaatst. Dit belemmert hun ontwikkeling. Door opvang eerlijk te verdelen, kleinschalig en voor langere termijn te organiseren, ontstaat rust, ruimte voor onderwijs en stabiliteit.

Punten van zorg en aanbevelingen

In de contourennota over de intrekking van de Spreidingswet stelt het kabinet voor om de gemeentelijke exploitatie van asielopvang, coördinatiemechanismen en de eerste cyclus van de wet te behouden. Wij steunen het voorstel om de eerste cyclus tot 31 januari 2026 af te ronden én pleiten voor voortzetting van de wet in diens volledige vorm. In het verleden is gebleken dat duurzame opvang niet tot stand komt zonder een wettelijke verdeelsleutel die zorgt voor eerlijke spreiding van opvangplekken over gemeenten. Vanuit uitvoeringsorganisaties zoals het COA, maar ook gemeenten en provincies wordt daarom opgeroepen om de Spreidingswet te behouden en uit te voeren - en wij sluiten ons daarbij aan. De Spreidingswet is cruciaal voor het creëren en coördineren van voldoende, duurzame kindvriendelijke opvangplekken.

Gemeentelijke exploitatie van asielopvangvoorzieningen

De gemeentelijke exploitatie van asielopvang vraagt om een helder kwaliteitskader, zodat de opvang stabiel, veilig en kindvriendelijk is, in lijn met het VN-Kinderrechtenverdrag (hierna: IVRK) en met het belang van het kind als uitgangspunt¹. Wij verzoeken om bij de verdere uitwerking van dit beleid, gemeenten actief te ondersteunen met duidelijke richtlijnen, goede praktijkvoorbeelden en structurele financiering, zodat zij deze verantwoordelijkheid daadwerkelijk kindgericht kunnen invullen. Wij doen een dringend beroep om bij de contourennota het belang van het kind in de asielopvang centraal te stellen.

- Wij adviseren om de Spreidingswet ook na 31 januari 2026 voort te zetten. Alleen zo kunnen voldoende duurzame en kindvriendelijke opvanglocaties worden gerealiseerd. Een toekomstbestendig opvangsysteem vraagt om realistische prognoses en structurele borging van kinderrechten. De Spreidingswet biedt hiervoor de noodzakelijke basis.
- Daarnaast onderstrepen wij het belang van het kind, zoals vastgelegd in het IVRK, bij de verdere beoordeling en uitvoering van de asielopvang voor kinderen. Kinderrechten dienen integraal te worden meegenomen in alle voorstellen in de contourennota, zodat het welzijn van kinderen altijd leidend is in beleid en praktijk.

¹ <https://kind-in-azc.nl/wp-content/uploads/2025/03/Kia-uitgangspunten-A4-PDF.pdf>.